

do princeznyho postele, avšak on jako čestný rytíř nechce Carmesinu získat lůžko. Ostatně ani princezna po tom ne-

nevoli naplano. ■

CCXXXI. Jak Potěšeníméhožití ukládala Tiranta do princeznyho postele

(...) Když nastala temná noc, Tirant vstoupil do vévodčiny komnaty, a protože císař večerel s dámami, Potěšeníméhožití vešla do komnaty velmi rozradostně, vzala Tiranta za ruku a odvedla si ho, oděného do karmínového saténového kabátce, zahaleného pláštěm a držícího meč, a uvedla ho do přístěnku. Tam stála velká truhla a služebné do ní provrtaly otvor, aby Tirant mohl uvnitř dýchat. Naproti té truhle připravily lázeň.

Po večeri dámy tančily s dvornými pány, a když viděly, že Tirant mezi nimi není, přestaly tančit, císař se odebral do své komnaty, dvorní dámy odešly a nechaly princeznu v jejím přístěnku – kde byl Tirant – samotnou s jejími služebnými. Pod záminkou, že pro koupání vyndá jemnou lněnou plachetku, otevřela Potěšeníméhožití truhlu, nechala ji pootevřenou a nahoru položila prádlo, aby žádná z ostatních dívek Tiranta neviděla. Princezna se začala svlékat a Potěšeníméhožití ustoupila, aby Tirant dobře viděl, protože mu zacláněla. Jakmile byla princezna úplně nahá, Potěšeníméhožití vzala zapálenou svíčku, a aby Tirantovi způsobila potěšení, celou si ji, jak přišla na svět, prohlížela a říkala jí:

„Namouvěru, paní, kdyby tu byl Tirant a dotýkal se vás, jak to dělám já, myslím, že by si to považoval víc, než kdyby ho udělali pánem francouzského království.“

„Tomu nevěř,“ řekla princezna, „protože víc by si považoval být králem než se mě dotýkat jako ty.“

„Tirante, pane, kdepak teď jsi? Jak to, že tu nejsi nablízku, abys viděl a dotýkal se toho, co nejvíce miluješ na tomhle i onom světě? Pohleď, pane Tirante, hle, vlasy paní princezny: líbám je tvým jménem, ty nejlepší z rytířů na světě. Hle, oči a ústa: líbám je za tebe. Hle, její křišťálová ňadra, jež každé držím v jedné ruce a líbám za tebe. Pohleď, jak jsou drobná, pevná, bílá a hladká. Pohleď, Tirante, hle, její břicho, stehna a tajemství. Ó, já nebohá, být mužem, tady bych chtěla skončit své dny! Ó, Tirante! Kde teď jsi? Proč ke mně nepřicházíš, když tě tak úpěnlivě volám? Tirantovy ruce jsou hodny dotýkat se, kde já se dotýkám, a jiné ne, neboť toto je sousto, kterým by se kdekdo chtěl zalknout.“

Tirant to všechno pozoroval a tím, jak Potěšeníméhožití všechno půvabně zdůrazňovala, se ho zmocňovalo

největší potěšení na světě a byl ve velkém pokušení vylézt z truhly.

Když tak chvíli laškovaly, princezna vešla do lázně a řekla Potěšeníméhožití, aby se svlékla a vlezla si k ní.

„Udělám to, ale jenom pod jednou podmínkou.“

„Jaká to bude?“ zeptala se princezna.

Potěšeníméhožití odpověděla:

„Že budete souhlasit s tím, aby Tirant na hodinu ulehl na vaše lůžko a že tam budete i vy.“

„Cože? Mlč! Zbláznila ses?“ vyhrkla princezna.

„Paní, buďte tak laskava a povězte mi, co byste řekla Tirantovi, kdyby sem někdy v noci přišel, žádná z nás o tom nevěděla, a vy ho našla vedle sebe?“

„Co bych mu měla říct?“ podivila se princezna. „Poprosila bych ho, aby odešel, a kdyby nechtěl odejít, spíše bych se rozhodla mlčet, než aby mě pomluvili.“

„Namouvěru, paní,“ pravila Potěšeníméhožití, „já bych si počínala stejně.“

Během této rozmluvy přišla Usedlá Vdova a princezna ji poprosila, aby se s ní vykoupala. Vdova se vysvlékla donaha, zůstala jen v červených spodních kalhotách a na hlavě si ponechala lněný klobouk. A třebaže měla velmi hezkou, dobře stavěnou postavu, ty červené kalhoty a klobouk na hlavě jí natolik neslušely, že vypadala jako čert, a kdybyste se dívali na podobně přioděnou ženu nebo dívku, určitě vám bude připadat velmi ošklivá, i kdyby byla sebekrásnější.

Po koupeli přinesli princezně lehkou večeri, což byly dvě koroptve s malvazem z Kandie a potom tucet vajec s cukrem a skořicí. Načež ulehla na lůžko ke spánku.

Vdova s ostatními dívkami odešla do své komnaty, kromě dvou, jež spaly v přístěnku. Když všechny usnuly, Potěšeníméhožití vstala z lůžka a jen v košili vyvedla Tiranta z truhly a přikázala mu, aby se tiše svlékl, aby ho žádná z dívek neslyšela. Tirantovi se chvělo srdce, ruce i nohy.

„Copak to má být?“ podivila se Potěšeníméhožití. „Žádný muž na světě, který si udatně vede ve zbrani, není mezi ženami zbabělý. V bitvách se nebojíte všech mužů na světě, a tady se třesete kvůli pohledu jediné dívky? Ničeho se nebojte, já budu celou dobu s vámi a neodejdu.“

„Při své víře, za kterou vděčím našemu Pánubohu, raději bych vstoupil na kolbiště, na uzavřené bojiště, a bil se

na život a na smrt s deseti rytíři, než se dopustil podobného skutku.“

A zatímco mu celou dobu dodávala odvahy a povzbuzovala ho, on se utvrzoval ve své poctivé povaze. Dívka ho vzala za ruku, on ji celý rozechvělý následoval a pravil:

„Slečno, můj strach plyne ze studu, protože své paní přeji jen to nejlepší. Raději bych se vrátil, než pokračoval, neboť myslím, že o tom nemá ani potuchy. Nelze to brát na lehkou váhu, poněvadž jakmile Její Veličenstvo shledá, v jak závažné situaci se nalézá, rozruší se, a já si přeji spíše smrt, než je urazit.“ (...)

Uběhnou čtyři roky, Tirant zažije dobrodružství při plavbě do Afriky, dostane se do zajetí, musí se ubránit citům tamní královny, v čele vojska a silou slova obrátí na víru Maury. Potěšeníméhožití se zatím stala manželkou Tirantova bratrance, pána z Agramuntu, a Tirant jim věnoval království constantinské a fezské. Konečně přichází chvíle, kdy se sám vrací do Konstantinopole. V té době tam dlí i královna konstantinská a fezská a vynakládá úsilí, aby se snoubenci Tirant a Carmesina chovali jako manželé.

CDXXXIV. Jak Tirant odplul do Konstantinopole k rozhovorům s císařem

(...) Jakmile ctnostný Tirant dospěl do přístavu a galéra zakotvila, bylo deset hodin večer. Převlékl se a sám s jedním mužem vystoupil na břeh. Kapitánovi galéry přikázal, aby odtamtud neodplouval, a když stanul u městské brány, řekl strážcům, aby ji otevřeli, neboť je Tirantovým služebníkem a přichází rokovat s Jeho Veličenstvem císařem. Strážci mu hbitě otevřeli a on zamířil do císařova paláce. Jakmile stanul uvnitř, bylo mu řečeno, že císař již ulehl. Tirant zašel do komnaty fezské královny a zastihl ji v přístěnku na modlitbách. Jakmile ho královna spatřila, okamžitě ho poznala, běžela k němu, aby ho objala a políbila, a řekla:

„Pane Tirante, váš příchod mě nevysovlně těší, působí mi převelikou radost a nyní mám i důvod s ještě větším zánícením děkovat Bohu, jenž mně, nehodné, ráčil vyslyšet moje oprávněné prosby. Nejsem s to vám vypovědět, jak jsem v duši šťastná z toho, že vás vidím, a jakou útěchu nalézám v pomýšlení, že jsem na konci svých zbožných modliteb obdržela to největší blaho, jaké jsem si přála, a to, abyste tu byl, neboť vaše přítomnost je nepřítelkyní veškerého smutku. Nevěřím, že mojí zásluhou, nýbrž vaší se Bůh smiloval, když jsem říkala poslední slova svých zbožných modliteb, a nevím, zda to byly ruce andělů, nebo nebeská hnutí, kdo mne, smutnou, otočil ke dveřím mého bezútešného přístěnku, kde jsem vás spatřila, pane, jenž

jste v ctnostech a zásluhách vrcholnou postavou, jakou jen lze mezi smrtelníky spatřit. Pojdte, pane hodný veškeré slávy: už je čas, abyste převzal odměnu a získal uspokojení za své čestné snažení a slastně si odpočal v náručí té, jež je cílem vašeho štěstí a pohnutkou vašich šlechtných skutků, neboť věřím, že budete-li chtít, splním to, co jste si tolik přál. A nedáte-li nyní na mou vůli, věrte, a to vám přísahám, že už nikdy nebudete moci se mnou počítat, nýbrž že se co nejrychleji, jak jen budu moci, vrátím do svých zemí.“

Udatný Tirant nenechal královnu déle mluvit a vyřkl tato slova:

„Paní sestro, jestliže jsem vás někdy neposlechl, prosím vás, abyste mi laskavě prominula, neboť vám slibuji a přísahám, jak mi velí rytířský stav, že nebude nic na světě z toho, co mi přikázete, v čem bych vás neuposlechl, i kdybych při tom měl najít smrt, neboť jsem zcela jist, že se mi od vás vždy dostalo dobrých rad, a já jsem je neuměl využít.“

„Nyní tedy,“ pravila královna, „uvidíme, co dokážete, jak vyjeví zkouška, neboť musíte vstoupit na kolbiště, a nebudu vás mít za rytíře, jestliže vás nespátřím jako vítěze toho rozkošného boje. Posečkejte tady v přístěnku, protože půjdu promluvit s princeznou a poprosím ji, aby sem přišla a tuto noc spala se mnou.“

Královna kvapně opustila Tiranta a šla do princezniny komnaty, kde ji zastihla, když chtěla ulehnout. Jakmile princezna spatřila královnu, zeptala se:

„Co se děje, sestro, že tak spěšně přicházíte?“

Královna předstírala velikou radost, přiblížila se k princeznu uchu a zašeptala:

„Paní, učinite mi velikou laskavost a pojdte tuto noc spát se mnou v mé komnatě, neboť musím s Vaším Veličenstvem hovořit o mnoha věcech, jelikož z Tirantova tábora připlula galéra, jeden muž vystoupil na zem a mluvil se mnou.“

Princezna velmi vesele řekla, že jí ráda vyhoví, protože si už dříve uvykla u ní spát, a podobně královna v její komnatě. Děly to, když chtěly po libosti mluvit, aby nevzbudily podezření císaře a komorných.

Princezna vzala královnu za ruku a tak šly do královniny komnaty, kterou shledaly velmi dobře uklizenou a provoněnou, protože královna se o to již předtím postarala. Princezna velmi rychle zamířila k loži, protože si velice přála dovědět se nové zprávy o Tirantovi, a její komorné jí pomohly se vysvléct. Když ulehla, popřály jí dobrou noc, jež byla pro ni bez jejího vědomí připravena.

Jakmile komorné odešly, královna zavřela zástrčku u dveří a řekla svým komorným, aby šly spát, že ona se

musí trochu pomodlit a potom si půjde lehnout, že nikoho nepotřebuje. Všechny komorné odešly do jiné komnaty, v níž spávaly. Sotvaže se s nimi královna rozloučila, vstoupila do přístěnku a řekla ctnému Tirantovi:

„Slavný rytíři, vysvěčte se do košile a bos si jděte lehnout vedle té, která vás miluje více než svůj život, a opřete se silně do ostruh, jak se sluší rytíři – veškerý soucit stranou. A nevymlouvejte mi to, protože bych to nepřijala, ani neodkládejte, neboť vám svým královským slovem přísahám, že neučiníte-li, co jsem vám řekla, nikdy v životě už takovou milost nezískáte.“ (...)

CDXXXV. Tirant svou láskou působí královně radost

(...) „Pane Tirante,“ pravila královna, „neotálejte, protože ztracený čas nelze získat zpět. Rychle se svlékněte.“

Ctnostný Tirant ze sebe shodil šaty, v okamžiku byl svlečený, bos a v košili. Královna ho vzala za ruku a odvedla k posteli, kde ležela princezna.

Řekla jí:

„Paní, hle váš šťastný rytíř, po němž Vaše Veličenstvo tolik touží. Budte proto tak laskava a dělejte mu dobrou společnost, jak se od Vaší Excellence očekává, neboť vám není neznámo, kolik zlého a kolik námahy přetrpěl, aby ve vaší lásce dosáhl štěstí. Moudře si užívejte, vždyť jste důvtip světa a on je váš manžel. A myslíte, Vaše Veličenstvo, pouze na přítomnost, protože o budoucnosti se neví, jaká bude.“

Princezna odpověděla:

„Falešná sestro, nikdy jsem nemyslela, že budu vámi někdy takto zrazena. Leč důvěřuji v mnohou ctnost svého pána Tiranta, jež zahladí vaši velkou chybu.“

A nemyslete si, že při tomto rozhovoru Tirant zahálel, nýbrž jeho ruce se měly k dílu. Královna je nechala být a odešla spát na pohovku stojící v komnatě. Když se od nich vzdálila, princezna zpravila Tiranta, že je tím bojem utiskována, a jala se takto hovořit:

CDXXXVI. Jak Tirant vyhrál bitvu a silou zbraní vstoupil do hradu

„Můj pane Tirante, neměňte v trýznivý trest moji naději na tu vytouženou slavnou chvíli, až vás znovu spatřím. Odpočívajte, pane, a nechtějte užívat své válečnické síly, neboť schopnosti křehké dívky nestačí, aby takovému rytíři odolaly. Budte tak laskav a nezacházejte tak se mnou. Na milostné souboje se nesmí příliš tlačit, dosahuje se jich nikoli silou, nýbrž důmyslnými lichotkami a sladkými lstmi. Přestaňte být umíněný, pane, nebudte krutý, nemyslete, že to je válečné pole nebo kolbiště s ne-

věřícími; nechtějte přemoci tu, jež je přemožena láskou k vám: budete rytířem nad opuštěnou dívkou? Dejte mi část své mužné síly, abych vám mohla odolat. Au, pane! Jak vás může těšit to násilí? Au! Copak vám láska dovolí, abyste působil bolest tomu, koho milujete? Pane, při své ctnosti a obvyklé šlechetnosti, zadržte. Pohledte na tuto dívku! Zbraně lásky nesmějí sekat, nesmějí ničit, milostné kopí nesmí zraňovat! Mějte slitování, mějte soucit s touto osamělou dívkou! Ach krutý, zrádný rytíři! Budu křičet. Hledte, že se mi chce křičet! Pane Tirante, nesmilujete se nade mnou? Nejste Tirant. Já nebohá. Po tomhle jsem tolik toužila? Ó, má životní naději, tady máš svoji mrtvou princeznu!“

A nemyslete si, že kvůli princezniným slovům, budícím soucit, Tirant zanechal svého díla, neboť zakrátko ten rozkošný souboj vyhrál a princezna složila zbraně a jako v mdlobách se poddala. Tirant hbitě vstal z postele a v domnění, že ji zabil, šel zavolat královnu, aby mu přišla pomoci.

Královna rychle vstala, vzala láhev růžové vody, chrstla princezně do tváře a třela jí spánky, až se jí vrátilo vědomí, hluboce vzdychla a pravila:

CDXXXVII. Princeznina milostná výtka Tirantovi

„I kdyby toto byly důkazy lásky, nesmějí se přijímat krutým násilím. Teď, pane Tirante, začínám věřit, že jste mě nemiloval ctnou láskou. Mohla krátkost tak malého potěšení zabránit ctnosti, aby nesvolila k zlému zacházení s vaší princeznou? Alespoň jste mohl vyčkat na den slavnostního obřadu, abyste byl zákonně uveden do přístavů mé počestné nevinnosti. Ani vy jste si nepočínal jako rytíř, ani se mnou nebylo zacházeno jako s princeznou, pročez jsem natolik opravdově dotčena, že z tohoto důvodného hněvu spolu se ztrátou mého nejurozenějšího šarlatu zůstává natolik oslaben můj pohaněný útlocit, až věřím, že já, přemožená, dříve vejdu do Plutónových království, než vy, vítěz nad prohravšími bojácnými nevěřícími, vydrancujete jejich stany. Takže radostnou oslavu na moji počest budete moci změnit v smutné, bolestné pohřební obřady.“

Královna nečekala na to, co dalšího vyřkne zkormoucená princezna, nýbrž jí s veselou tváří řekla:

„Ach bláhová paní! Jak to chcete dělat milosrdně, vždyť rytířovy zbraně dívce neubližují! Necht' mi Bůh dá zemřít tak sladkou smrtí, jakou předstíráte, že jste zemřela. Ať na mě padne to zlo, o kterém hovoříte, jestli nebudete do rána vyléčená.“

Princezna, nedostatečně utěšena ze ztráty poctivosti, nechtěla odpovídat na královnina pošetilá slova, proto ml-

čela. Tirant se vrátil do postele a královna odešla spát. Oba milenci strávili celou noc v oněch blažených hrátkách, jež obvykle provádějí zamilovaní.

Tirant se později stal Carmesininým manželem a zanedlouho po smrti jejího otce i císařem řecké říše. A musel znovu vytáhnout do boje proti nevěřícím. Když se v Hadrianopoli procházel po břehu řeky, začalo ho píchat v boku. Dostal zánět plic, ulehl, vyzpovídal se, před svou družinou pořídil poslední vůli a zemřel. Při zprávě o manželově smrti puklo Carmesině srdce. Korunu řecké říše zdědila Carmesinina matka, také už vdova, a spolu s ní její milenec a Tirantův univerzální dědic Hipòlit. Řecká šlechta se rozhodla, aby se vzhledem ke starému přátelství, jež, jak víme, pojí Hipòlita k císařovně, vzali. Císařovna tři roky nato zemřela a Hipòlit se oženil s dcerou anglického krále. Oba později

zemřeli téhož dne a podle autora se jistě za svoje dobré panování, dobrý a mravopočestný život dostali do ráje.

Čtenáři Tiranta Bílého jistě neujde rozdíl mezi Tirantem a hrdiny dalších rytířských románů. Ti umírají v boji jako Gauvain nebo z lásky jako Tristan, vedou poustevnický život jako Lancelot, končí v oparu svatosti jako Parsifal či dožívají v slavné dlouhověkosti jako Amadís. Avšak v celém našem románu není kromě jediného místa nic nadpřirozeného, autor si vystačí s nadsázkou, oním „vyprávěj a přeháňej“, třeba v Tirantově vyprávění poustevníkovi o tom, že francouzská princezna, kterou si bere anglický král, je tak bílá, až je vidět, jak jí hrdlem protéká červené víno. Podle paměti ruské carevny Kateřiny II. právě tato pasáž rozhodla o tom, že francouzský překlad románu Tirant lo Blanc přečetla od začátku do konce.

Originál: Martorell, Joanot a Martí Joan de Galba. Tirant lo Blanc.
Ed. Martí de Riquer a Maria Josepa Gallofré. Vol. 2.
Barcelona: Edicions 62, 1983. 45–47, 336–340